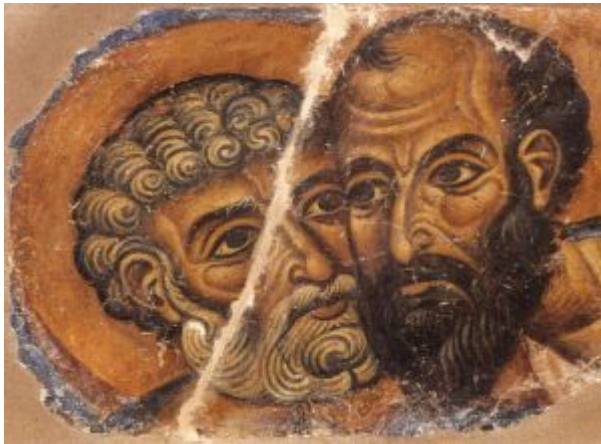

Η οικουμενικότητα του κηρύγματος του Αποστόλου Παύλου

[ες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη](#)

Ο οικουμενικός λόγος του απ. Παύλου δεν

είναι αυθύπαρκτος, δεν είναι δική του πρωτοτυπία.

Του Αθανάσιου Μουστάκη

Τις ρίζες του οικουμενικού πνεύματος, το οποίο χαρακτήριζε τον απόστολο Παύλο και τη θεολογία του, πρέπει να τις αναζητήσουμε σε πολλές αιτίες.

Κατά την ελληνιστική εποχή υπήρχε εντυπωσιακή μίξη λαών και πολιτισμών.

Ο απόστολος γεννημένος στην Ταρσό, σε ένα άκρως κοσμοπολίτικο περιβάλλον, έλαβε την δέουσα ιουδαϊκή παιδεία, αλλά, καθώς την γενέτειρά του είχαν συναντηθεί τα κυριότερα πνευματικά ρεύματα της εποχής: στωϊκισμός, κυνισμός, σκεπτικισμός και οι πνευματικοί απόγονοι του Πλάτωνος και της Ακαδημίας, γνώριζε με ικανοποιητικό βαθμό και την θύραθεν γνώση.

Με το πέρας της βασικής εκπαιδεύσεως στη γενέτειρά του, πήγε στην Ιερουσαλήμ όπου, «παρά τους πόδας Γαμαλιήλ», τελειοποίησε τη γνώση των ιερών γραφών του ιουδαϊσμού. Η αυστηρή ιουδαϊκή θρησκευτική εκπαίδευση δεν κατόρθωσε να απενεργοποιήσει τα στοιχεία της ελευθερίας και την πολυσυλλεκτική εκπαίδευση που είχε λάβει στα παιδικά του χρόνια.

Αν και φανατικός Ιουδαίος που ανήκε στην ομάδα των Φαρισαίων δέχτηκε το μήνυμα του Χριστού. Ήταν έξυπνος με ανοιχτό μυαλό και πιστός στις παραδόσεις του λαού του.

Το κύριο στοιχείο που διαμόρφωσε την στάση του απ. Παύλου στο θέμα της οικουμενικότητας ή μη του κηρύγματός του ήταν αναμφίβολα το κήρυγμα του Χριστού, το οποίο ήταν από την αρχή μέχρι το τέλος οικουμενικό και ενωτικό. Πολλά παραδείγματα υπάρχουν στην Καινή Διαθήκη: η θεραπεία του δούλου του εκατοντάρχου, η θεραπεία του παιδιού της Συροφονίκισσας, Ελληνίδας, «τῷ

γένει», της θεραπείας των δέκα λεπρών, αλλά της μετ' ευγνωμοσύνης επιστροφής του ενός, του μόνου που δεν ήταν Ιουδαίος.

Άλλα σημεία που ο Χριστός με το κήρυγμά του σπάει τις διαχωριστικές γραμμές είναι ο διάλογός του με τη Σαμαρείτιδα, την αγία Φωτεινή την ισαπόστολο, η οποία αν και γυναίκα και ακάθαρτη, λόγω καταγωγής, ήταν το πρόσωπο που ο Κύριος επέλεξε για να αποκαλύψει το γεγονός ότι ήταν ο Μεσσίας.

Επίσης, δεν πρέπει να λησμονούμε την παραβολή του καλού Σαμαρείτη, όπου ο εθνικά εχθρός είναι ο εκφραστής της αγάπης.

Ο οικουμενικός λόγος του απ. Παύλου δεν είναι αυθύπαρκτος, δεν είναι δική του πρωτοτυπία. Δεν κηρύσσει δικό του λόγο, αλλά το λόγο του Χριστού.

Ο απ. Παύλος μπροστά στην Δαμασκό, κατά τη στιγμή της μεταστροφής του, δεν παραμέρισε απλώς την διδασκαλία του ιουαϊσμού, αλλά εγκολπώθηκε, ενστερνίστηκε πλήρως τη διδασκαλία του Χριστού.

Μία από τις πτυχές της οικουμενικότητας της θεολογίας του απ. Παύλου σχετίζεται με την προσπάθειά του να αποδεσμεύσει την νεόφυτη Εκκλησία από τα βάρη και τις δεσμεύσεις του νόμου.

Ο Νόμος -και η υποταγή σε αυτόν- εάν καθιερωνόταν στην Εκκλησία θα την κρατούσε δέσμια στο παρελθόν, ενώ αυτό πλέον είχε παρέλθει «τῆς χάριτος ἐλθούσης».

Ο αγώνας του ενάντια στις δεσμεύσεις του Νόμου ήταν διαρκής, σταθερός και του δημιούργησε πολλά προβλήματα από τους απεσταλμένους του Μεγάλου Συνεδρίου, οι οποίοι έβαζαν συνεχώς προσκόμματα στην πορεία του για να εμποδίσουν τις προσπάθειές του για διάδοση του ευαγγελίου.

Χαρακτηριστική των προβλημάτων που προκαλούσαν στην Εκκλησία οι «απόστολοι» του Μεγάλου Συνεδρίου είναι η απαίτησή τους να επιβάλουν τη διενέργεια της περιτομής ως μέσο για τη σωτηρία, όπως μαθαίνουμε στο 15ο κεφάλαιο των Πράξεων. Η απαίτηση αυτή οδήγησε στην Αποστολική Σύνοδο.

Η διδασκαλία του Χριστού δεν στράφηκε ενάντια στο Νόμο αλλά κατέστησε σαφές ότι για να προχωρήσει η πορεία τους προς τη σωτηρία έπρεπε οι πιστοί να παραμερίσουν όχι τόσο το Νόμο, όσο τις δεσμεύσεις που κρύβονταν πίσω από την ερμηνεία που του έδινε ο επίσημος ιουδαϊσμός.

Τα περιστατικά που οδήγησαν στην Αποστολική Σύνοδο δείχνουν την ευρύτητα του πνεύματός του και τον προσανατολισμό του πέρα από τις περιττές για τη σωτηρία δεσμεύσεις του Νόμου.

Πολύ σημαντικό για την κατανόηση της σκέψεως του αποστόλου είναι το περιστατικό στην Αντιόχεια που περιγράφεται στο Γαλ. 2:11-14. Σύμφωνα με αυτή την περιγραφή, ο απ. Πέτρος, χωρίς να φαίνεται ότι το έκανε απολύτως συνειδητά, παρασύρθηκε από την σκληρή στάση και τις παράλογες υπέρ του νόμου απαιτήσεις των Ιουδαίων και απομακρύνθηκε από την κοινωνία με τους εξ εθνών

για να αποφύγει να παραβιάσει τις διατάξεις περί καθαρότητας.

Μόλις κατάλαβε το σφάλμα ο απ. Παύλος και συνειδητοποίησε τις συνέπειές του για την ίδια τη ζωή της Εκκλησίας τον αντιμετώπισε ευθέως, μπροστά σε όλους τους πιστούς τονίζοντας ότι δεν μπορεί ο νόμος να καθορίζει την πνευματική πορεία των χριστιανών και η σχέση τους με τον πιστό να διαμορφώνεται από τις επιλογές του ιουδαϊσμού.

Με την στάση του αυτή ο απ. Παύλος διεφύλαξε την «ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου» και ο απ. Πέτρος, με το να δεχθεί το έλεγχο και να αποκαταστήσει την τάξη, διεφύλαξε την ενότητα της Εκκλησίας, η οποία, σε περίπτωση που θα επικρατούσαν οι απόψεις των Ιουδαίων θα διχαζόταν ανεπανόρθωτα.

Οικουμενικότητα χωρίς ενότητα δεν υφίσταται.

Το πρόβλημα της ενότητας ετέθη έντονα στην πρώτη Εκκλησία, καθώς η δράση των Ιουδαίων απεσταλμένων του Μεγάλου Συνεδρίου ως κύριο στόχο της είχε τη διάσπαση της Εκκλησίας και την πρόσδεσή της στο άρμα του Ιουδαϊσμού. Ακολουθούσαν το πρόγραμμα του απ. Παύλου, άλλοτε προηγούμενοι και άλλοτε επόμενοι αυτού, ώστε να τον διαβάλλουν και να παρεμβαίνουν στις κοινότητες που είχε εργαστεί ιεραποστολικά.

Τα αποτελέσματα αυτής της δράσης τα διακρίνουμε στην Α΄ Κορινθίους όπου η ενότητα έχει τρωθεί. Οι έριδες έβλαπταν την ενότητα και η τοπική Εκκλησία κλυδωνιζόταν. Το διασπαστικό πνεύμα του ιουδαϊσμού είχε χωρίσει τα μέλη της τοπικής εκκλησίας σε οπαδούς του Παύλου, του Απολλώ, του Κηφά, δηλαδή του απ. Πέτρου, και του Χριστού.

Η θεολογική τοποθέτηση του απ. Παύλου είναι ότι ο χριστιανός δεν συνδέεται με πρόσωπα, αλλά τα πρόσωπα, ο Πέτρος, ο Παύλος, ο Απολλώ και ο κάθε απόστολος πρέπει να προτρέπει τους πιστούς να στραφούν προς το Χριστό, ο οποίος είναι αυτός που προσφέρει τη Σωτηρία.

Τη σωτηρία δεν τη δίνει ο απόστολος που ευαγγελίζεται, αλλά ο Θεός που αγαπά, μέσα στα πλαίσια την πρόνοιά του για τον πεπτωκότα άνθρωπο.

Ένα άλλο κεντρικό σημείο της διδασκαλίας του αποστόλου των εθνών αποτελεί το Γαλ. 3: 26-4:1.

Ας θυμηθούμε όμως λίγο αυτή τη σημαντική περικοπή: «πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἑλλήν, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἐστὲ καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι».

Η περικοπή αυτή ξεκαθαρίζει ότι στη νέα, καινή κτίση που εγκαινιάστηκε με την Ανάσταση του Χριστού δεν χωρούν οι διακρίσεις του παλαιού κόσμου. Το μήνυμα είναι άκρως επαναστατικό όχι μόνο για την ελληνιστική εποχή που εκφωνήθηκε, αλλά και για τη σύγχρονη, η οποία, αν και καυχάται για οικουμενικότητα και για

παγκοσμιοποίηση, στην πραγματικότητα την οικουμενικότητα την εκλαμβάνει όχι μέσα από την προοπτική της ισότητας και της ενότητας, όπως θα μπορούσε να προσφέρει η πίστη στο πρόσωπο του Χριστού, αλλά ως μία προσπάθεια ομογενοποίησης σε έναν κόσμο χωρίς ελπίδα.

Η προσπάθεια του απ. Παύλου να επεκτείνει το προνόμιο της από Αβραάμ καταγωγής των Εβραίων σε όλους τους Χριστιανούς, μετατρέποντάς τους έτσι σε περιούσιο λαό, ήταν επαναστατική και ακουγόταν παράλογη. Και οι Έλληνες και οι Ιουδαίοι την εύρισκαν υποτιμητική, μάλλον αποκρουστική, απεχθή.

Παρά τὰύτα ο απ. Παύλος επέμεινε να διδάσκει το σωτηριώδες μήνυμά του πρώτα στους Ιουδαίους και έπειτα σε όλους τους λαούς, ανεξάρτητα από την καταγωγή τους.

Ο Ανανίας μετά την μεταστροφή του είπε στον απ. Παύλο ότι ο Θεός των πατέρων τους τον διάλεξε, για να γίνει «μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἄνθρώπους» (Πράξ. 22. 15). Η υπέρβαση των διακρίσεων αποτελεί βασικό στοιχείο της παύλειας διδασκαλίας και την εφαρμόζει με πιστότητα σε κάθε στιγμή της μακράς του πορείας.

Η οικουμενική προοπτική διαπιστώνεται ξεκάθαρα στο σχεδιασμό των ιεραποστολικών του εξορμήσεων, καθώς κινείται εξ ολοκλήρου σε περιοχές που πλειοψηφούν οι εθνικοί. Έχοντας σαφέστατη συνείδηση αυτού του ανοίγματός του στα έθνη, και για να μη στερήσει τη δυνατότητα σωτηρίας από τους συμπατριώτες του, όπου μπορούσε, ξεκινούσε το κήρυγμά του από την τοπική ιουδαϊκή κοινότητα.

Στους πρώτους στίχους της προς Ρωμαίους επιστολής διαπιστώνουμε το βάρος της ευθύνης που νιώθει απέναντι στα έθνη, στους Έλληνες και βαρβάρους. Στον 15ο στίχο του 1ου κεφαλαίου γράφει επί λέξει ότι «ὀφειλέτης εἰμί». Αυτή η φράση, όπως και η επόμενη, «οὐ γάρ ἐπαισχύνομαι τό εὐαγγέλιον, δύναμις γάρ θεοῦ ἐστίν εἰς σωτηρίαν παντί τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καί Ἑλληνι», μας δείχνουν ότι το κέντρο βάρους για την επίτευξη της σωτηρίας δεν βρίσκεται πλέον στο γένος, στην εθνική καταγωγή, αλλά προσφέρεται «παντί τῷ πιστεύοντι».

Η μετακίνηση αυτή ήταν αναπόφευκτη μετά το κήρυγμα του Χριστού, ο οποίος άνοιξε το δρόμο με τη διδασκαλία του.

Στο Γαλ. 1. 15-16 ο απόστολος δηλώνει ότι η χάρις του Θεού τον διάλεξε εκ κοιλίας μητρός «ἵνα εὐαγγελίζηται αὐτόν ἐν τοῖς ἔθνεσιν».

Ξεκινώντας από αυτή την πεποίθηση και βεβαιότητα, το κήρυγμά του περιέλαβε όλους τους λαούς της αχανούς ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και έθεσε τον εαυτό του, χωρίς δισταγμό στην υπηρεσία Ελλήνων και Ιουδαίων, εθνικών και περιούσιου λαού στοχεύοντας σε μία οικουμενικότητα, η οποία δεν άφησε κανέναν εκτός και γι' αυτό μεταμόρφωσε τον κόσμο.

Πηγή: synodoiporia.gr